

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo XXII. Dominicâ quartâ Quadragesimæ. Causa pauperum penes divites agitur, qui nec superflua quidem bonorum suorum ipsis elargiri volunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

SERMO VIGESIMUS SECUNDUS.

DOMINICA QUARTA.

Colligite, quæ superaverunt fragmenta, ne pereant. Joan. 6.

I. **R**Evereor equidem demisse, quidquid Christus in carne mortali fecit & operatus est, pace tamen ejus dixerō, id quod hodie fecit, min⁹ DEO dignum, & infra ipsius Majestatem videri? si enim Providentiæ & Bonitatis munificentiam facto tam illustri & prodigioso manifestare voluit, cur in colligendis residui panis analectis tam parcum & accuratum postea se exhibuit? cur non indulsit turbis, ut in peris & sacculis eas repone-
rent, domumque asportarent? cur ad ultimam usque micam, & buccellam colligi eas præcepit? *Colligite, quæ superaverunt fragmenta, ne pereant:* cur id amabo, tam strictè imperavit? Sinite id vobis actutum evol-
vam. Volebat nimirum assuefacere turbas, ut nihil superflui retineant, sed id omne alienæ fami sponte sua cedant, ac consignent. Universalis est hæc lex, creatis rebus omnibus à Creatore imposita: cū calum aridam & sitientem terram copiosis pluviis re-
creat, absorbet & bibit illa, quantum

ad restaurandas radicalis humidi vires, sufficit; quidquid abundat, aliò derivat, & alienæ utilitati transmittit. Cū vitis vel alterius plantæ surculus sat humoris attraxit, reliquum vicino palmiti, ac sitienti ramo facillè indulget. Ita etiam nubes, vapore superfluo turgentes, quantocyus sese exonerant; aura nimio calore inflamma-
ta, continuò eum exhalat, & dissipat: verbo, natura universa, murā licet voce testatur, nihil superflui esse retinendum. Quid mirum ergo, si Christus populum, quem ad satietatem & delicias usque pavit, eadem lege teneri voluit? Sed edicite, Christiani, an legem istam ritè observatis? an avari potius & insatiabiles, tenaciter retinetis, quod pauperum necessitati debetur? Exactorem igitur hodie agere constitui, ut importunè opportunè repetam, quod ipsorum est, non vestrum. Sed nunquid ergo oblitus sum, coram illa me Civitate verba facere, quæ ad pietatem pronissima est, nec stimulis opus habet, ut Eleemosynæ, vi quadam illatâ, è manibus ejus extorqueantur? Nolite, obsecro, exspectare à memo-
dum

dum exactionis durum, violentum, ac despicabilem vestraque indole indignum; debiti duntaxat vestri amice vos admonebo, & quid de bonis superfluis statuendum sit, fideliter explicabo, meque omnia à vobis benevolè obtenturum prorsus confido; si vestres enim & ignobiles plantæ sunt, quæ nonnisi violenter succussæ aut percussæ fructus reddunt; à nobilibus autem meliusque excultis, vel unâ manu admotâ, facillimè colliguntur.

II. Semper ego gravissimos inter errores, quibus mundus abundat, illud quoque numeravi, quo plurimi sibi, & pessimè quidem persuadent, se eorum, quæ possident, absolutos esse dominos, eaque ad libitum expendere, dissipare, & si luberet, in undas quoque veterum Philosophorum more abjicere posse. Id equidem falsissimum & à veritate prorsus alienum dico: domini quidem sunt fortunarum suarum, minimè tamen absoluti, sed cum ea restrictione ac onere, ut, quidquid congruæ sustentationi superfluum est, in egenos & pauperes distribuatur. Scio, doctrinam hanc gravem esse auribus, & Theologorum complures tentasse, ut illam nonnihil mitigarent, & ad gravem duntaxat proximi necessitatem restringerent. Verum integer Sanctorum Patrum torrens pleno se alveo huic opinioni opponit: D. Augustinum audite:

*Serm. de quidquid ex cepto victu, & vestitu
vill. In rationabili superfluit, non luxui re-
quit. servetur, sed in thesauro caelesti per
Eleemosynam reponatur; quod si non*

fecerimus, res alienas invadimus.

Eadem mens est D. Joannis Chrysostomi, locis innume-^{is}; eadem Basilii, Bedæ, & Theophylacti; S. Gaudentius scribit Germinio, *nihil nostrum esse in hoc sæculo; nobis creditam solum esse dispensationem facultatum Domini nostri, vel ad utendum eis sufficienter, vel ad distribuendum con-*^{2.2.9.11. a.10.2.1. q.66.4.7. 10.0.2.2. q.118.4. 4.ad.1. vid. Ca. 10.2.17.3. c.2.64.}

servis: atque adeo, non licere nobis eas in expensas usurpare superfluas, cum sit erogationis ratio Deo venienti reddenda. Nec ab his discrepant D. Ambrosius, Gregorius, & Hieronymus: Doctor verò Angelicus solitè sibi claritate docet, geminas esse radices, quæ rigidam Eleemosynæ faciendæ obligationem pariant, quarum una ex parte pauperis, altera verò ex parte divitis se tenet: radix illa ex parte divitis est honorum copia & abundantia; necessitas verò & inopia ex parte pauperis. Ubiunque ergo necessitas inopum est gravis, dives, etiam non abundans superfluis, eorum inopiam levare tenetur; cum verò divites superfluis abundant, tenentur ea in pauperes erogare, et si eos non premat gravis necessitas. Neque hoc mirum aut durum videri debet, quomodo enim diceret D E I providentiam, campi lilia tam eleganter vestire, columbas & corvos pascere, vilissimus terræ vermiculis tam sollicitè providere, hominum autem egentium oblivisci? an non communis omnium Pater est? cur ergo tam in æqualiter filiis providet, ut unus quidem necessario victu destituatur, dum alter deliciis innatat; unus ne-

qui-

quidem habeat, unde nuditate suæ consulat, dum alter ad luxum usque abundat? *Nunquid injustus est* *Serm. 8.* *DEUS*, ait D. Ambrosius, *ut nobis non aequaliter distribuat vitæ subsidia, ut tu quidem esses affluens & abundes, aliis vero deesset, & egerent?* An injustus fortè est Deus? an partium studiosus? an indiscretus? an inconsideratus? aut impotens? facessant hæc blasphemix! Dicendum igitur necessariò est, Illum pauperibus quoque, qui suo se labore sustentare non valent, convenientes proventus assignasse, ad sublevandam eorum necessitatem, non extremam duntaxat, sed communem, eisque velut irredimibilem censum in superfluis divitum bonis constituisse, ne unquam deficerent, aut Providentia illius fraudaretur; non secus ac stellis assignavit lucem, de amplissimo solis diluvio exuberantem. *Quod superest, date Eleemosynam*, ait Christus, *quod superest*, sive de victu, sive de vestitu, aut quibusvis aliis bonis, verbo, *omnia superflua* pauperibus debita censeo. Ita enim D. Thomas hæc verba explicat: *omnia superflua Dominus jubet pauperibus exhiberi*: audistis? Non dicit, *hortatur*, sed *jubet*. Hæc cum ita sint, quid agitis, Auditores, luxui dediti? & quando tandem debitum hoc ritè agnosceris, & creditoribus vestris satisfaciatis? eja excitate vos ipsos, & expergiscimini, neque levi periculo vocare vos credite, si redditus vestros, ut absoluti eorum Domini in vestra duntaxat commoda, & superfluam pompam convertatis: hoc enim, si feceritis, pa-

R. P. Segneri Quadragesimale,

lãm vobis & apertè pronuntio, salutem vestram esse conclamatam, vosque indubitato damnandos.

III. Et quis vestrum divitis illius, D. Luca descripti, non meminit? messem illi amplissimam liberale cælum annuit, cum noctu, ut contingere solet nimium de re familiari & œconomiâ suâ sollicitis, discussio curis somno, has secum cogitationes volveret: *quid faciam, quia non habeo, quò congregem fructus meos? scio quid faciam; destruam horrea mea, & majora faciam, dicam animæ meæ: Anima mea, habes multa bona, posita in annos plurimos, requiesce, comedere, bibere, epulare.* Sed vix ista secum statuit, cum allapsam cœlo vocem audivit: *Stulte! hac nocte animam tuam repetent à te; & quæ parasti, cujus erunt?* fateor, Auditores, ad hunc eventum capillos mihi erigi præ horrore: quid enim miser perpetravit, quod vel suspicionem delicti gravioris movere possit? *destruam dixit horrea mea, & majora faciam*: sed an vestrum aliquis est, qui id sibi religioni ducat? quot enim sunt, qui palatia splendidissima inhabitant, & tamen identidem diruunt ac ædificant, erigunt ac dejiciunt? subjunxit postea: *dicam animæ meæ, requiesce.* Itane grave piaculum sit, requiescere? si dixisset, litem se injustam aliis moturum, latrocinia perpetraturum, & homicidia, libidinis & luxuriæ cloacis se immerfurum, id enim verò intelligerem; verum quid, amabo, gravis mali erat, in multam usque diem sub mollibus plumis stertere? Posthac, dixit, se laute & oppipare pransurum: *Come-*

Am

de,

de, bibe, epulare. Sed nunquid multum altercantur Theologi, usque dum mensuram noxæ lethalis in peccato gulæ inveniant, esto quod innumeris hominibus mortem acceleret; quâ ergo tandem ratione miser iste in stultorum, id est reproborum numerum reductus est? Vos ipsi ex Divini oris oraculo causam percipite, quia nimirum tantam bonorum abundantiam sibi soli servare decrevit; hoc enim epiphonemate Epulonis historiam clausit; *sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in DEUM dives!* O verbum noxium & iniquum sibi; abligurire scilicet solum omnia, ac decoquere! O ingluvies insatiabilis! O ingens præjudicium inopum! canales nos esse oportet, non charybdes. Advertistis igitur, opinor, epulonem minimè in inferno adjudicatum, velut incestuosum, aut sanguinarium, nec uti perjurum, aut blasphemum, sed ob id unicè, quod ventris abdomen alimento superfluo farciret, & nihil omnino fami & indigentia alienæ concederet; quodsi, ut sentit D. Augustinus, aliorum necessitati aliquid indulsit, non dabat, quantum sufficiebat; *non dignè pascebat*, & ideo non dicitur de Lazaro *corripiebat manducare de micis, quæ cadebant de mensa divitis*; forsitan enim id obtinuit; sed *saturari*, negatum est. Dicite, si nostrâ ætate vixisset Epulo, an non benignum quendam Theologum nactus esset, qui eum excusaret? quid enim necesse erat misero illi, ad limina domus illius identidem excubare? an non & alios Hierosolyma divites habuit, quorum fores pulsare poterat, & stipem rogare? quam-

vis enim malè affecto esset corpore, non tamen adeò membris omnibus captum esse legimus, ut se movere, & divitum domos circuire non posset; & tamen miser epulo culpam hanc luit in inferno: *Sepultus est in inferno.* Qua de causa? amabò; ego certè ignorantiam meam profiteor, neque aliam scio culpam, quàm quod Eleemosynas non dederit, suo statui sufficientes: *Non dignè pascebat.* Hæc ergo universalis est lex, ut, qui abundat, largiatur: *Vestra abundantia illorum suppleat inopiam*, ut Apostolus præcipit; ubi notandum, inopiam esse quidem speciem quandam necessitatis, non tamen extremæ, nec gravissimæ; defectum solum indicat, non mendicitatem. Quodsi obligatio dandi Eleemosynas non nisi in summa illa necessitate urgeret, rarissimè certè nos obstringeret, nec Divina oracula torquerelas, minas, terrores & supplicia divitibus intentarent. An magis communis & vulgaris necessitas est illa, quam mendici patiuntur, qui in plateis & compitis subsidium importunè sollicitant? Et tamen Ecclesiasticus severissimè monet: *Nere linquas querentibus tibi retrò maledicere; maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius.* Unde ego persuasum omnino habeo, divites raro ob pauperum necessitatem, sed frequentissimè ex bonorum abundantia præcepto Eleemosynæ teneri.

IV. Bene ac verè hæc omnia, dicatis; fortassis: difficultatis autem cardo in eo venit, quis abundare dicatur; quis enim est, qui in suo statu non videatur

deatur indigere? eò usque crevit luxur
& pompa, gemmarum, ornamentorum,
rhedarum, suppellectilis, servorum &
valorum argenteorum necessaria co-
pia, ut geminati etiam proventus vix
fortunæ, quam gerimus, cum decore
sustinendæ pares esse videantur. Quid
vultis, ad hæc respondeam Auditores?
si actionum vestrarum regula ac nor-
ma à corruptissimi huius mundi mo-
ribus sumenda foret, omnino vobis
adstipularer; descendendum foret
Christo de monte, in cuius vertice do-
ctrinam suam inchoavit, ac gravi ver-
borum pondere superfluum de victu,
vestituque sollicitudinem damnavit;
hoc enim porro in praxin redigi non
potest. Verum minimè audienda sunt
stulta mundi effata, ut Apostolus mo-
net: *Quicumque voluerit amicus esse
seculi huius, inimicus Dei consti-
tuitur.* Igitur melior & sanior pars
mundi, imò Ipse mundi Reformator
consulendus est, qui voluit, ut omnes
ejus sequaces in primo fonte Baptismatis
diaboli pompis renuntient, quæ re-
verà nil aliud sunt, quam pompæ va-
nitatis, & nimii luxûs: ad hanc regu-
lam, & sanctuarii pondus si facultates
nostras examinaverimus, ô quantum
superflui apparebit! Non potest qui-
dem unâ & generali regulâ taxari, quid
superfluum censeatur, quidvis ta-
men in particulari id non difficulter
discernit, neque meâ ad id operâ vel
consilio indigetis; nunquid enim pro-
bè nôstis, & accuratè discernitis, quid
in Dei obsequio superfluum, quid ne-
cessarium sit? parùm vos movet, si vi-
deatis, non dicam ab Eremitis aut Vi-

ris Religiosis, sed à personis ejusdem
vobiscum conditionis & stâtus, fieri
opera quædam supererogatoria exem-
pli causâ, si singulis septimanis ani-
mum à noxis purgent, sacro se Epulo
crebrò reficiant, cæteris sacros & ora-
toria sodalitarum frequentent, aliâque
pietatis exercitia faciant, quæ statim
a vobis non necessaria, seu superflua
appellantur. Cur non eandem superflui
regulam in mundi obsequio attenditis
& applicatis? cur omnia aliorum exem-
pla vobis imitanda censetis? quamprimum
aliquis paris vobiscum conditio-
nis, imòdicum vestium, gemmarum, or-
namentorum, rhedarum, aliarumque
vanitatum luxum ostentat, illico im-
positam vobis id ipsum imitandi neces-
sitate existimatis: hæc enim verò af-
fectata ignorantia est: *Latet hoc vo-* *2. Pet. 1. 3.*
lentes, ingeminabo vobis cum D. Pe-
tro: *Latet hoc volentes!* cum enim,
quid in primo casu superfluum sit, per-
facile vobis sit distinguere, cur non in
altero id ipsum pari facilitate distingui-
tis? Hæc ergo sit ultimata mea conclu-
sio, permillum ac licitum omnino esse,
fortunam ac statum vestrum convenien-
ter tueri; quis enim prudens de eo du-
bitet? minimè verò attendendum esse
communem usum, quem, si iustâ judi-
cii bilance rem ponderare velitis, ipsi-
met abusum appellare cogimini.

V. Ceterum, ut sine fucò & adulatio-
ne rem exprimam, id, unde vos indige-
re arbitramini, non est vera statum tu-
endi necessitas, sed illius augendi, &
amplificandi inordinatum desiderium;
nemo amplius cum D. Jobo vult im- *Job. 27. 18.*
mori nidulo, in quo natus est, *in ni-*

Mm 2

dulo

dulo meo moriar: qui enim ruri natus est, civis esse desiderat, civis in Equestrem statum cupit emergere, Illustris ad Principatum aspirat: & quis tandem obtinebit, quantum sitit ambitio? *Job. 40. 5. Absorbebit fluvium, & non mirabitur;* Nilum auro fluentem pari facilitate, quâ aliâs scyphum aquæ, exhauriet; ubi aurum omne profanum deglutierit, ad bona Ecclesiastica anhelabit: *Et habet fiduciam, quod in-fluat Jordanis in os ejus.* Igitur si omne illud necessarium dicitis; quod ad statum vestrum amplificandum servit, concesserim equidem, nihil vobis superesse, quod pauperibus largiamini, sed nunquid manifestè videtis, hac ratione meliorem fore conditionem ambitionis, quàm qui moderatione suâ contenti vivunt?

VI. Cupio quidem, ut fortunam & statum vestrum augeatis? sed honestis ac licitis modis: antecellite scientiâ & litteris, antecellite morum pietate, antecellite pudicitia, & charitate; tunc enim verò veram gloriam obtinebitis. An inde vos gloriosos existimatis, si splendidâ & concolori veste famulitium adornetis? si canes & equos nutriatis? si domus vestræ limina in Capitolii magnificentiam convertatis? hoc ipsum fortassis immortalem nomini vestro ignominiam & commune vobis odium pariet; quicunque enim expensas adeo immodicas & prodigas aspexerint, quid quæso dicent? sanè non aliud, quàm esse hoc ambitionis vestræ monumentum, esse iniquitates, furta & pauperum concussionem, Id ipsum vobis accider,

quod iis evenit, qui famæ & nominis sui ad posteros transmittendi desiderio, Babylonis turrim ædificârunt: *Venite celebremus nomen nostrum,* *Gen. 11. 4.* cum tamen summam inde confusionem, ac nominis sui æternam maculam reportârunt. Vultisne gloriam securam ac stabilem? Estote benefici, & in egenos liberales; hæc enim est Virtus, cui DEUS æternam nominis famam promisit; *Eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia Sanctorum.* *Ecc. 9. 1.* Certè ad alias quascunq; prærogativas dignis laudibus celebrandas, raro conspirabit *Omnis Ecclesia;* quod enim hic justitiam appellat, alter rigorem indigitat; quod huic prudentia, illi astutia videtur; quod iste patientiam nominat, alter ignaviam, & pusilli animi sordes judicat: Beneficentiam verò nemo carpit, sed venerantur omnes, quia omnibus prodest, atque adeo non justitiam, non prudentiam, non patientiam, sed *Eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia Sanctorum.* Hinc accidit, ut garrulus ille sycophanta, qui temeritate impudentissimâ admirandi illius Præfulis S. Caroli Borromæi actiones livido dente arroderet ausus est, cum vidit, eum fundos & prædia sua alienare, eorû pretiû in egenos profundere, seq; ipsû spoliare, ut alios diaret, totus obmutuerit, palinodiam publicè cecinerit, dixeritque, *Nunc & ego tibi fidem habeo.* Usque adeo etiam invidi ac maledici coguntur laudare eos, qui benefici sunt & liberales: *qui pronus est,* ait Salomon, *ad misericordiam, benedicetur.* *Prov. 21. 9.* Hæc ergo vera gloria est, Auditores, ad quam aspirare vos

vos volo & jubeo; minimè verò, quam è vanissimo luxu & inutili pompâ vobis promittitis: id si feceritis, nihil porrò superfluum vobis remanebit, quia omnia Dei amore elargiemini.

VII. Quodsi non contenti gloriâ, domûs vestræ proventus securos reddere, quin & augere ac amplificare velitis, id ipsum, quod dixi, facite, Deique amore, vos largos & liberales exhibere. Vos quidem dicitis, non dare vos Eleemosynas, quod pecuniis careatis, at ego contrâ ingemino cum Sapiente, vobis ideo non esse pecunias, quia nullas eleemosynas elargimini, *qui dat pauperi, non indigebit*; imò non tantum non indigebit, quod nimis parum foret, sed ipsâ suâ liberalitate ditescet; unde idem sapiens dixit: *honora dominum de tua substantia, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt*. Quid agitis ergo, ô avari divites, & divitiarum insatiabiles helluones? cur tanto sudore cumulandis opibus inhiatis, maria superatis, Apenninos & altissima juga transcenditis? en viam ditescendi longè magis compendiosam ac facilèmi vobis demonstro; proram vertite, nec porrò fragili ligno confidite. Optatisne plena granaria, & copiosa promptuaria? crebris Deum eleemosynis honorate; honora Deum de tua substantia; & eventus vos docebit, quantum inde momentum felicitati vestræ sit accessurum: *Implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia redundabunt*. Quid ad clarissima hæc promissa reponitis? an

Dei oraculum esse negatis? Hæc enim verò hæresis esset, cum palàm sit, illa inter Salomonis proverbia numerari. Si autem Divina sunt oracula, quid porrò dubitatis? an fortè implere ea non poterit? sed hoc est Deum facere impostorem: an fortè non volet? sed hoc est Eum facere mendacem. *Probate, probate me super hoc*, verba Dei sunt, per Malachiam hac ipsa super causa loquentis, *probate me super hoc, si non aperuero vobis catarractas Cali, & effudero vobis benedictionem, usque ad abundantiam*.

VIII. Si ita serēs habet, dicitis, avarissimi quique Eucliones fient eleemosynarii liberalissimi, ut thesauros suos augeant. Non dubito, id futurum, si vel semel inciperent Deo confidere: certè etiam lascivi fierent casti, si puri animi delicias delibarent, omnesque laici in Religiosa claustra concederent, si Divini obsequii dulcedinem aliquando gustarent. Verum non est expectandum, ut omnes id faciant, quia pauci inducunt animum, ad primas difficultates superandas, quæ semper graviores esse solent. De cætero credite mihi, Auditores, negotiatio omnium optima & tutissima est, proventus suos amplificandi, esse liberalem in pauperes; hæc enim lucrandi ars est facillima, securissimaque; facillima quidem, quia fænorî dat, securissima verò quia credit Nummulario, qui nunquam deficit: *Fæneratur Domino, qui misereatur pauperis*. Duri-
ties verò, & inclementia in pauperes sensim ad incitas & mendicitatem redigit: *Qui despicit deprecantem*.

Mm 3

sustine- 2.

sustinebit penuriam. Turonensem evoluite, & inuenietis, nobili cuidam fœminæ, cui Tarasiæ nomen, navim frumento, onustam, maris fluctibus haustam, eo momento periisse, quo pauperi panem negabat. Metaphrasten legite, & discetis, inſitori cuiſpiam Fauſtiniano, undecim navigia mercibus onerata, eâdem horâ interiisse, quâ de quibusdam pascuis cum pauperib⁹ contendeſbat. Sed & ætatis noſtræ ſcriptores conſulite, & inuenietis, cuidam Chiggero, è Suecia oriundo omne frumentum dæmones depaſtos, ſub boum figura granarium ingreſſos, quod ille famis & inopiæ tempore obſeratum & clauſum tenebat. Frivolum ergo, & inane eſt paſimoniæ veſtræ effugium, dum inopiam, & ſtâtus veſtri neceſſitates prætenditis; hæc ipſa enim mouere vos debet, ut ſitis liberales in pauperes, quia ſic non ſolum ſtatum veſtrum tuebimini, ut demonſtravi, ſed inſuper capitale veſtrum augebitis. *Quid enim eſſe poteſt ditius homine,* ut D. Zeno ait, *cujus proficitur Deus ſe eſſe debitorem?*

IX. Verùm, nollem ego caducas, eſſe remunerationes, quas ob collatas in egenos eleemoſynas exſpectatis: hoc in mundo hoſpites ſumus, & peregrini, & ideo bona terrena oneri nobis potiùs ſunt, quàm ſubſidio: in cælo ergo perendus eſt cenſus, in cælo, in cælo, nec expedit, nimis opibus abundare, quamdiu à patria exulamur. Dicite, ſi magnæ cuiuſdam ſummæ debitor peregrina in terra, in itinere publico, ſilvas inter, ſacæ deſerta latrociniiſ inſeſta vps obuios haberet, & de-

biti ſolutionem offerret, nunquid illum obteſſaremini, ut eam ad reditum uſque in patriam differret? idipſum Deo dicite, & ſupplicibus illum votis rogate, ut in cælo vos diuites faciat: Quodſi frequentes Eleemoſynæ nos non nihil egenos efficiant, id enim verò in lucro numerate: *Perde pecuni- am propter fratrem tuum,* ait Ecceſiaſticus, *perde pecuniã,* hoc enim eſt eſſe liberalem, nam dare ſalvâ ſummâ capitali, non eſt magnæ laudis, ſed eſt, fontes illos imitari, qui liberales videntur, cùm non ſint; tantum enim reſorbent, quantum effundunt. Hætenus oſtendi, vos teneri ſuperflua in egenos erogare, idque denuò confirmo; cavenda tamen eſt erroris occaſio; aliud enim eſt, vos ad id ſolum teneri, & aliud, non debere dari, niſi de ſuperfluo. De baſiliſco reſertur, eum, tametiſ ſemper ſolus & ſine arbitro comedere ſoleat, accepto tamen prandio, alia etiam animalia, ad reſidua ciborum analeſta abſumenda amico ſibilo advocare: ſi igitur non niſi ſuperflua pauperibus datis, non plus facitis, quàm, quod etiam aquilæ, vultures, dracones & baſiliſci faciunt; ad altiora vobis tendendum eſt, ut ſcilicet cum Jobo dicere poſſitis: *Si comedi buccellum meum ſolus, & non comedit ex ea pupillus?* quamvis igitur non niſi buccella panis vobis ſuperſit, hanc quoque inter egenos dividite: tum enim verò id, quod veſtrum eſt, largiemini; nam quamdiu ſuperflua datis, non datis, quod veſtrum, ſed quod eſt ipſorum: *Superflua divitum, neceſſaria ſunt pauperum,* ait Augu-

In Psal. 147. Augustinus, *possidentur aliena, cum possidentur superflua*

X. Unum adhuc hærere vobis scrupulum video; si enim, dicetis, etiam laici tenentur, superflua pauperibus e-
largiri, nulla amplius erit differentia inter eos, qui bona propria, & hæreditario jure ad se devoluta possident, & inter Clericos, qui ex Ecclesiæ & Beneficiorum redditibus vivunt. Sed plurimum erratis; estque maximum inter eos discrimen; laici enim, debito suo satisfaciunt, si illis dent Eleemosynam, qui eam petunt, & indigent, ut ait D. Joannes: *qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?* Si ergo non viderit, id est, si ignoraverit, eum pati necessitatem, ad nihil obligatur, ut docet D. Thomas; qui verò bonis Ecclesiasticis gaudent, tenentur inquirere in egenos, eorumque necessitatem investigare; *Quid quid habent Clerici, pauperum est,* ait D. Hieronymus, *& susceptioni pupillorum, peregrinorum, & pauperum debent invigilare.* Ratio est, quia laicis satis est, si erga inopes sese fratres exhibuerint, & requisiti subvenerint; Clerici verò Patres sese profiteantur, & demonstrent, necesse est, quibus incumbit, non solum filiorum necessitates audire, sed & antevertere. Possunt tamen etiam Ecclesiastici decorem statûs sui tueri, licet ipsis facilius longè sit, quàm laicis, superflua à necessariis discernere, idque duplici ex causa. Primò

quidem, quia Clerici à conjugum & liberorum curâ sunt liberi, neque tenentur propinguis, familiæ & posteritati consulere, imò laudabiliter debent ac possunt de iis dicere, *nescio vos.* Præterea, ut monet Concilium Tridentinum, Clerici ob perfectionem statûs sui tenentur, non solum omnem vanitatis pompam aspernari, sed & palam illius contemptum profiteri: *In toto vitæ genere, nihil in eis debet apparere, quod vanitatum contemptum non pra se ferat:* multa ergo, quæ laicis necessaria sunt, in Clericis superflua esse possunt, atque adeo maxima est inter utrosque differentia.

Quid ergo faciendum restat vobis, Auditores? id unum ingemino & suadeo; vincite, domate, imò radicitus evellite immoderatum habendi affectum, vobisque certò persuadere, geminas duntaxat ad cælum portas esse, *pati* nimirum *& compati.* Si difficile vobis accidit, per primam intrare, & horretis multa *pati*, superest, ut proximi miseris & inopia discatis *compati.* O quæ nostra stultitia est? Cælum tam vili tenuis Eleemosynæ prætib venale prostat, & tamen illud emere cunctamur:

Est qui multa redimat modico pretio, ait Ecclesiasticus; sed quis ille est? certè non alius, quàm qui in egenos est liberalis; gravissimorum criminum debitum, non cingulis setosis, non ferreis catenis, non asperis flagris, aut aliis austeritatibus, sed Eleemosynâ expungit, quæ miram satisfaciendi vim continet: *Ipsa est, quæ purgat peccata,* ut Angelus seni

Tobiæ

Tob. 12. 9 Tobia testatus est, & facit invenire misericordiam: purgat peccata, quantum ad poenam, & facit invenire misericordiam, quantum ad culpam; non invenit, quemadmodum dolor animi, quem contritionem appellant, aut ipsa peccatorum confessio, quæ illam proximè & seipsis auferunt, sed facit invenire, quia animam ad eam auferendam, quasi certò & infalli-

Tob. 4. 12 biliter disponit; fiducia magna erit coram summo Deo, Eleemosyna, omnibus facientibus eam. Si causam hujus efficaciam à me exposcitis, Auditores fateor, me illam dare non posse, nec aliud, quod dicam, habeo, nisi Deo placuisse, virtutem istam etiam supra meritum remunerari, ut infinitæ inopum turbæ, quos in humana Republica invenire necesse est, paternè provideret, qui in ærumnis suis contabescerent, nisi divites tam grandis præmii stimulo ad ferendam illis opem excitarentur. Atque hinc perspicuum vobis fiet, cur DEUS in extremo judicii die, non ceteris virtutum heroicarum actibus, sed operibus duntaxat charitatis publicum coram toto universo encomium promittat: Quod Abel passus sit, quod servavit mundum Noë, quod Abraham fidem suscepit, quod Petrus crucem resupinus ascendit, DEUS tacet, & hoc solum clamat (verba sunt D. Petri Chrysolo-

Serm. 14. gi admirantis) & clamat solum, quod comedit pauper. Et necdum decernitis, tanti spelucris pauperibus, quantum facultates vestræ partiuntur, elargiri? Eja hoc facite, hoc agite, ne funesta aliquando illucescat

dies, quæ insaniam vestram nequie quam detestabimini: ego finem sermoni imponam, unico psalmi versiculo supra modum amæno, & solatii pleno, qui, licet in omnium ore versetur, dubito tamen an ejus sensum aliquando plenè assecuti sitis.

XI. *Dispersit, dedit pauperibus.* *psal. 111.* Ecce Eleemosynarium! qui non vendit, more avarorum, non contrahit nec commutat ut negotiator, sed donat, & quidem illis, à quibus non habet, quod speret, dat pauperibus: dat multum, & multis, etiam non extreme indigis, ut videatur effundere potius, quam dare: *Dispersit, dedit pauperibus.* Erravi, non abjicit, nec temere spargit; nec enim ille abjicere censendus est, qui semina campo credit: *Justitia ejus manet in sæculum sæculi*, id est, Eleemosyna; hoc enim nomine divina oracula charitatis actum sæpius appellant, quia ad Justitiam proximè accedit. Justitia ejus æternum habebit meritum mercedem æternam, *manet in sæculum sæculi*; *cornu ejus exaltabitur in gloria.* Notum vobis est, per cornu, robur, fortitudinem, dignitatem atque etiam tubam significari; solebant autem Hebræi, ut advertit Lyranus, pauperes tubæ clangore ad Eleemosynam convocare, adeo ut morem istum, quia ad ostentationem & vanitatem eo abutebantur, Christus prohibuerit; *cum facis Eleemosynam, noli tubā canere ante te.* Cum autem ex sola charitate fieret, laude dignissimum erat, ac merito dicere poterat Psalter Regius: *cornu ejus exaltabitur in gloria.*

Hæc

Hæc nimirum beneficentiæ tuba
amœnissimam Echo in die iudicii ex-
citabit; omnes enim pauperes bene-
dicent diviti, eos olim ad se evocanti,
ut pane suo famelicos pasceret; bene-
dicent illi Angeli, Archangelique;
benedicet JESUS ipse, eumque in Re-
gni consortium admittet. Interea a-
varus peccator videbit & irascetur,
& ad tantæ remunerationis ac gloriæ
aspectum in rabiem agetur. Fingite,
prædium fecundissimum, amœnissi-
mum & utilissimum vili pretio ve-
nale proflare; licitatur illud avarus,
sed paucorum aureorum gratiâ ab
emptione desistit; accedit alter, emit
illud, eoque fruitur, & brevi tempo-
ris spatio ingens inde lucri emolu-
mentum decerpit: ringitur interea
euclio ille, & invidiâ rumpitur, tur-
batur, stridet dentibus, & stultitiam
suam damnat; Peccator videbit, &
irascetur, dentibus suis fremet, &
tabescet. Sed incassum: quantum-
vis enim postea, oblato quocunque
pretio ad serapere possessionem illam
allaboret, desiderium peccatorum pe-
ribit. Ego, Auditores, hæc vobis
applicare omitto, & vobis ipsis id
faciendum relinquo: id unum è vo-
bis percunctor, quis vobis animi sen-
sus futurus esset, si vobis quoque in
die iudicii ob inordinatum pecuniæ
amorem talis fremitus exprimeretur.
Hoc enim vero avertat Deus! nolite,
quæso, eos imitari, qui argenti sui
scoriam tam perditè amant; sinite,
ut omnes ejus reliquias contra Christi
in hodierno Evangelio mandatum in
loculis retineant, seris & clavibus mu-

niant, conservent, custodiant, de qui-
bus Prophetâ loquitur: *qui custodi-
unt vanitates frustra.* JONA 2. p.

PARS ALTERA.

XII. **A**Nimus mihi erat, Auditores,
vehementes vobis stimulos
ad subveniendum pauperibus addere;
sed heu! eam vivimus ætatem, quâ
utinam non opprimerentur potius!
quàm ut opem sperare possint; ea mo-
dò sunt tempora, & ii mores, quos Ec-
clesiasticus vaticinatus est: *Pascua Eccl. 39. 29.
divitum sunt pauperes.* Plurimi
sunt, qui pauperibus haud aliter, quàm
fundo suo utuntur; ex horum ludo-
ribus victum sibi & delicias quærunt;
hos sine ulla mercede ad indebitos la-
bores cogunt: & quid dico sine mer-
cede? verbis etiam durissimis com-
pellunt, & labore suo perfunctos in
malam crucem abire jubent. An
non palmaris est hæc injuria, & gravis-
simum scelus, dum operario, aut ser-
vo, alterivè creditori debitum ur-
genti etiam insultare non erubescitis?
Hiccinè amor est, misellis illis
debitus, quos Christus vobis tam
sollicitè commendavit? hæccinè pie-
tas ac clementia? Ipse certè Abraham,
cùm vel aquæ guttam damnato nega-
ret, verbis saltem miribus usus est;
nec enim dixit: Vah crudelis & im-
pie decoctor, crapulis & ebrietate
diffuens, quid à me expostulas? Va-
de, age, arde, patere, fure, & infremi-
sce; hoc enim vero meritis tuis debe-
tur! sed amicè respondit: *Fili, Rece-
pisti bona in vita tua.* Cur ergo
illos, qui vos in Paradiso forsitan
multis

R. P. Segneri Quadragesimale,

Na

multis

multis parafangis præcedent, tam inclementer tractatis? si eos iuvandi aut facultas aut voluntas vos deficit, benignè saltem eorum gemitus excipere, blandè eos solari, amico oculo vultuque benevolo eos dignari conveniret; non verò autumnales nubes imitari, quæ, cum tellus exsiccata hiant, passim ore negatum diu imbrem efflagitat, lapides & grandinem in eam effundunt. Quod si in vestra est potestate, ipsorum inopiam levare; heu quomodo animum potestis inducere, ad eos tam inclementer habendos?

Vah! quale iudicium, quæ pæna, quæ *Joc. 2. 17.* miseria vos expectat? Si enim *iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam*: quale iudicium fiet illi, qui fecerit & rapinam? An non hæc atrocissima rapina est? nam si peculium, quod miseris negatis, hæreditario jure, absque eorum labore & incommodo illis obvenisset, tolerabilis adhuc foret eorum ablatio; cum verò suo illud sudore, callosis manibus, vigiliis, itineribus, durissimis laboribus paraverint, quanto non scelere vos obstringitis, dum luxui vestro, tot famelicorum impensis litatis? D. Franci-

*scus de Paula, ut Alphonso Regi Neapolis exactionum acerbiter demonstraret, nummum ab exactoribus recens acceptum, Rege inspe-
ctante, in partes confregit, & copioso sanguine stillantem exhibuit. O si manus mea, Auditores, pari virtute pollerem! quanto sanguine Basilicam hanc inundarem! certe mallei mihi non sufficerent ad diffringendas pe-*

cunias injustissimè parias, quas plurimi retinent. Sed ista quorum? satis mihi foret, nonnullos accedere, & pretiosos, quibus teguntur, pannos admotà manu premere; o quot rivi sanguinis effluerent ex vestris & famulicis vestri vestimentis, usu jam longo attritis, sed necdum solutis! Exprimamus aulæ, & pendentia è palatii vestri muris peristromata: exprimamus suppellectilem illam pretiosam, lecticas, culcitras, cortinas, sedilia heteromallo obducta, heu quanto sanguine stillarent, palamque ostenderent, muricem illum selectum, quo tincta sunt, è venis pauperum expressum? *Qui effundit sanguinem, Ecclesiastici O. Eccl. 10. raculum est, qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenarius, fratres sunt.* Verùm ego peccator sum, nec mira patrandi virtutem habeo, ut ad creditorum commiserationem vos permoveam; videre tamen mihi videor miseros illos, quò se vertant, quem inclament, ignaros, vestelacerà ad Dei tribunal supplices, advoci; quod si ad hujus sententiam afflicti appellaverint, an non creditis vos causà casuros?

XIII. *Ecce merces operariorum, quæ fraudata est, clamat, verba sunt Jac. 4. 4.* Divi Jacobi ad divites impios, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth, introiit. Verba ista, Domini Sabaoth, nil aliud sonant quam Dominum Angelorum, Dominum ferarum & fulminum, Dominum grandinum & terræ motuum, Dominum turbini & diluviorum, Dominum morborum & mortis, verbo, Dominum Exer-

citantem,

Cituum, ut ostendat nobis, ad illachri-
mantium pauperum clamores omnia
cæli armamentaria aperiri, cum ple-
nissima facultate, quæcunque placue-
rint, armorum & armatorum genera
depromendi, ad vindicandas injurias
ipsis illatas? Si unquam DEUS se
invictum exercituum supremumque
ducem demonstravit, quo, quæso, id
tempore fecit? illo nimirum, quo
contra Ægyptios pugnavit; hos omni
militiæ & armorum genere aggres-
sus est, fulgetra, tonitrua, sagittas,
tenebras, muscas, ranas, ciniphes,
pestem, & naufragia in eos immisit;
sed cur dirum adeo in modum in il-
los animadvertit? ad vindican-
dam in mercenarios mercede frau-
datos injuriam; multo enim tempo-
re Ægyptii Hebræorum operâ usi
sunt, ad geminas easque insignes ci-
vitates condendas, non solum tamen
debitam pactamque mercedem iis
negârunt, sed ut lapides, paleas, cæ-
teramque fabricæ materiâ ipsimet
colligerent, adegerunt: hæc enim-
verò injuria DEUM adeo irritavit, ut
oppressorum lachrimis exoratus ple-
nam ipsis facultatem dederit, vasa
pretiosa plurima, ab Ægyptiis mutuo
accepta, tacitæ compensationis loco
auferendi; inde armenta eorum oc-
cidit, extirpavit vineta, sementem va-
statis agris prostravit, eradicavit silvas,
primogenitos trucidavit; tandem
maris fluctibus obrutos cum Rege
suo demersit, ac de cadaverum spoliis
Hebræos ditavit. Neque existime-
tis velim, mea tantum figmenta hæc
esse: evolvite sapientiæ libros, ibique

legetis: *transtulit illos per mare ru-
brum, & transvexit illos per a-*
*quam nimiam, inimicos autem illo-
rum demersit in mare.* Legite pari-
ter: *reddidit justis mercedem labo-*
rum suorum, id est, juxta celebrem Ly-
rani paraphrasin, operariis mercedem,
laborantibus damna restituit, & Israe-
litis fecit *recompensationem, quâ in-*
justè defraudârunt eos Ægyptii. An
non ergo vos merito terreant clamo-
res pauperum, quibus tanta è cælis ob-
tinendi potestas concessa est? An for-
tè ignoratis, restitutiones has gravis-
simas esse, indispensabiles, atque om-
nis dilationis & moræ impaientes,
cùm titulis adeo onerosis debeantur?
quid ergo ultra cunctamini? an for-
tè mortis articulum ad restituendum
expectatis? Bene est, hunc expe-
ctate: DEUS enim, ut miserabili
creditorum turbæ quantocyus satis-
fiat, vos ante tempus & horam ra-
piet, ac de statione vitæ vel invitos
detruet: forsitan decretum vobis fa-
tale in tribunali Divino signatum jam
est; forsitan tortoribus vestris, phre-
nesi nimirum, febribus, ac doloribus
in mandatis jam datum est, ut sese ad
executionem accingant: & vos etiam-
num moras nectitis?

XIV. Scio, non paucos vestrum di-
cere, hæcenus se non satisfecisse de-
bitis suis, ob impotentiam & medio-
rum defectum: sed quam mihi fictam
impotentiam dicitis? nempe, quod
non vultis, non potestis: *docue-
runt linguam suam loqui menda-*
cium, cùm tamen DEUS, Ecclesia-
stico teste, summè oderit *Divitem*

mendacem, illos nimirum, qui falsis
prætextibus creditoribus suis obli-
vunt, & fictâ spe solutionis eos solan-
tur, dicuntque, *non possum*; nam, ut ait
D. Augustinus, *potest in iis, quæ vult,*
& in iis, quæ non vult, non potest.
Si de simposiis & conviviis agitur, *po-*
test enim verò; si verò de censibus, qui
sacris familiis debentur, *non potest.*
Si de comediis agitur & theatris, si
de Cantatricibus, & Syrenibus, ô
quàm *bene potest*? Si verò de piis le-
garis Ecclesiæ persolvendis, *non po-*
test. Si de canibus, equis, venatio-
nibus, ac sumptuosis relaxationibus
animi sermo est, iterum *potest*; si ve-
rò de servorum ac famulitii salariis, e-
tiam longo tempore dilatis, *non potest.*
ne peto iterum, *potest in iis, quæ*
vult, & in iis, quæ non vult, non
potest. DEUS vos eorum numero
eximat, Auditores, quos ipse appel-
lat, *divites mendaces*; hos enim Deus
exosissimos habet. Vos ergo etiam at-
que etiam exhortor unâ & obtestor, ut
non solum miseris hisce debita actu-
rum, & sine mora solvatis, verum eti-
am de vestro largiamini, illâque nova-
lia imitemini, quæ præterita damna
fructuum copiâ & ubertate compen-
sant. Saltem pudeat illis tollere,
quibus jubemur offerre, dicam vobis

cum doctissimo Cassiodoro: quid
enim tandem à misellis istis prætendi-
tis? an ut debitum omne condo-
nent? ut jure suo cedant? ut expe-
ctent, dum vobis libuerit? quod si
vobis, qui locupletes estis, tam du-
rum accidit, id, quod alienum est, re-
stituere, quàm longè difficilius erit
illis, eo, quod proprium habent, frau-
dari? Eja eorum pede vos ipsos me-
timini, & quis vobis animi sensus fo-
ret, perpendite, si eadem vos neces-
sitas premeret: nunquid opportunè
importunè, quod vestrum est, solli-
citaretis? cur ergo modò eripitis,
quod pauperum, & mendicorum est?
sed avertat DEUS hanc à vobis cala-
mitatem! Bonis vestris, ac proven-
tibus hilariter fruimini, nec enim
quispiam eorum, quos opprimitis,
contradicet; bonâ eorum pace com-
modis & facultatibus, bonorum flo-
re ac copiâ gaudete: DEUS vos ad
pinguiorem fortunam destinavit; illi
benedicite; Ille vos promoveat, &
feliciter ampliùs, non vestrâ dunta-
xat, sed & posterorum gloriâ; hanc
tamen alienis sumptibus nolite pro-
curare: nam ut laudatus à me Cas-
siodorus sapientissimè asseverat: *ul-*
tra omnes crudelitates est, divitem
fieri, de exiguitate mendicâ.

